

Urgentní stavy v dětské pneumologii

Dětská pneumologie
Pediatrická klinika 2. LF UK a FN Motol

Prezentace je určena pouze k samostudiu a nesmí být dále šířena

Dušnost

subjektivní pocit vedoucí k usilovnému dýchání

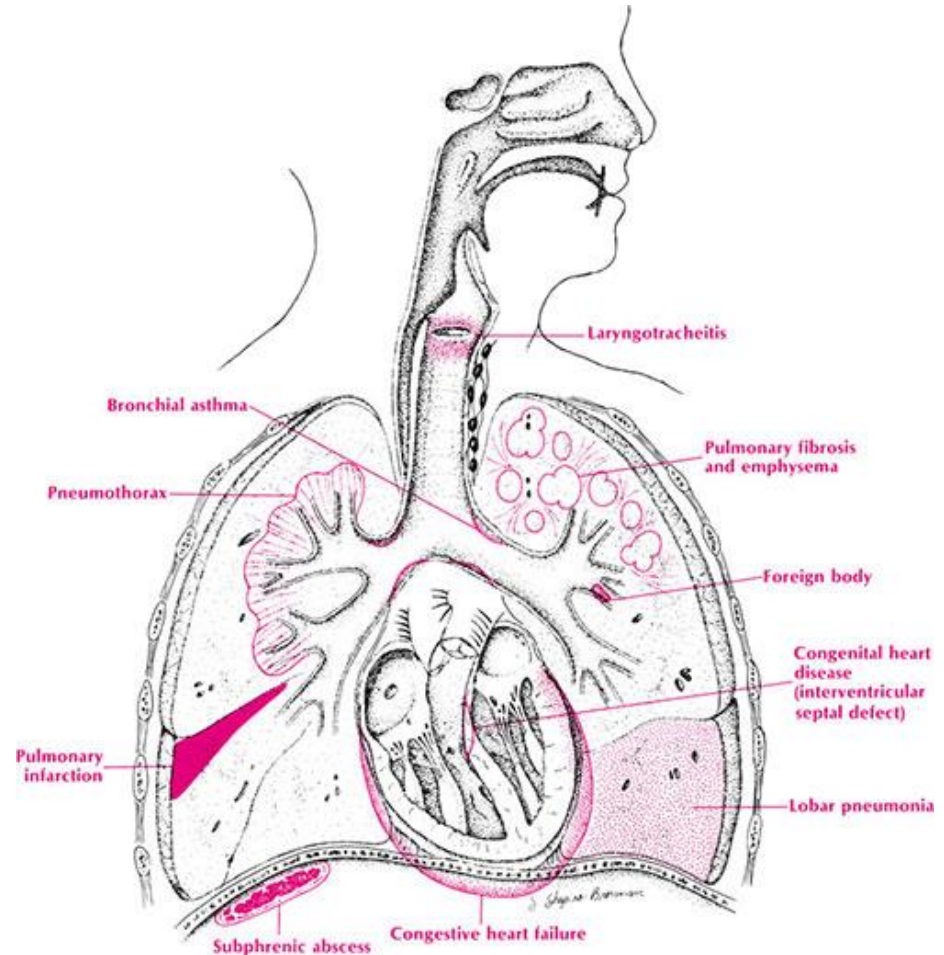
Příčiny:

intrathorakální

plíce - bronchy, plicní
parenchym, pleura
srdce
hrudní stěna

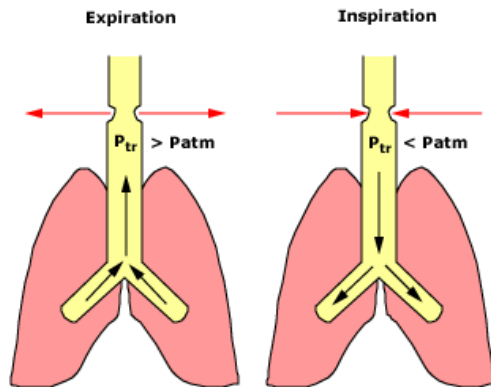
extrathorakální

horní cesty dýchací
psychogenní
metabolická
centrální
neuromuskulární
anemický syndrom

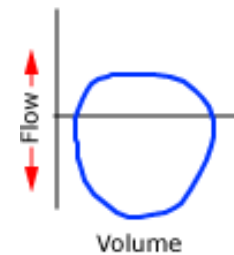
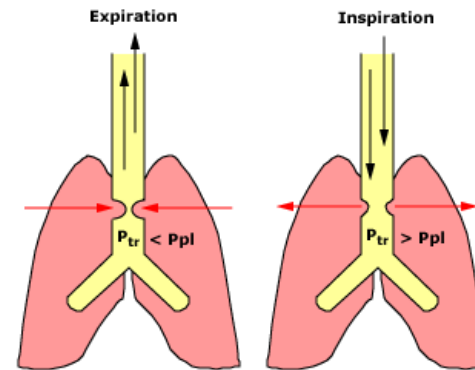

Obstrukce dýchacích cest

Variabilní obstrukce horních dýchacích cest

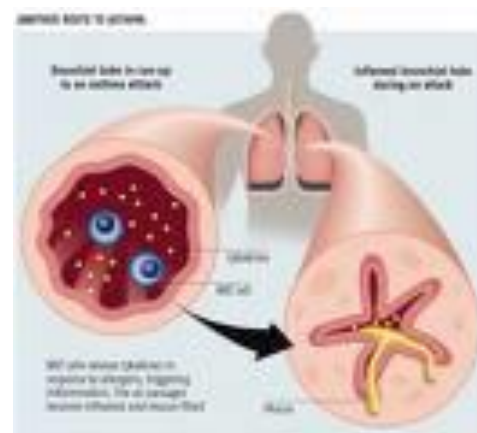

Variabilní obstrukce dolních dýchacích cest

Akutní astma

- Exacerbace astmatu (astmatický záchvat, akutní astma) jsou epizody progresivního zhoršení dušnosti, kašle, pískotů či tíže na hrudníku, nebo některé kombinace těchto příznaků.
  - Bronchospasmus
  - Edém sliznice
  - Sekrece vazkého hlenu

Akutní astma – dif.dg.

Diferenciální diagnóza – časté diagnózy

- Obstruktivní bronchitida
- Akutní bronchiolitida
- Aspirace cizího tělesa
- Dysfunkce hlasivek (sevření hrtanu v nádechu, někdy i výdechu)

Akutní astma - zahájení terapie

- Inhalace beta-2 agonisty přes spacer či nebulizací po 20 minutách:
  - salbutamol aer. 2-4 dávky, Berodual 2-4-6 dávek
  - salbutamol nebulizace 0,1 -0,15 mg/kg/dávku během 5 min., do celkové dávky 5 mg/dávku
- Kyslík, monitorování saturací

Akutní astma

Neuspokojivá odpověď na úvodní léčbu

- inhalace
- **Salbutamol** nebul. 0,1 - 0,15 mg /kg/dávku během cca 5 min po 20 minutách
- **Ipratropium (Atrovent)** nebul. 125 - 500 ug = 0,5 - 2 ml/dávku aer. 4 dávky spacerem
- p.o. terapie
- **Prednison** 0,5 - 1 mg/kg/dávka

Akutní astma - léčba těžkého záchvatu

Inhalace salbutamolem + ipratropium + i.v. terapie

- **Methylprednisolon** 1 - 2 mg/kg po 8 - 12 hodinách
- **Theophyllin** 5 - 6 mg/kg i.v., ...0,9 mg/kg/hod
monitorování hladin (8 -20 mg/l nebo 55 - 110 umol/l)
- **Terbutaline** (Bricanyl 0,5mg/ml)
kontinuální infuze: 0,08-1 ug/kg/min
subkutánně 0,01/mg/kg/dávku
- **Magnesium sulfát** 25 - 75 mg/kg (úvodní terapie)
- Kyslík, zvlhčený vzduch, UPV

Akutní astma – dif. dg.

Diferenciální diagnóza – vzácnější diagnózy

- Reflexní laryngospasmus
- Edém laryngu při anafylaxi
- Tumory
- Posttraumatické stenózy
- Zevní útlak - struma, útvary či infekce v mediastinu
- Neurologická onemocnění

Pneumothorax (PNO)

Přítomnost vzduchu v interpleurálním prostoru

Spontánní

- Primární
- Sekundární

Traumatický

- Iatrogenní
- Neiatrogenní

Tenzní

Klinický obraz

Symptomy

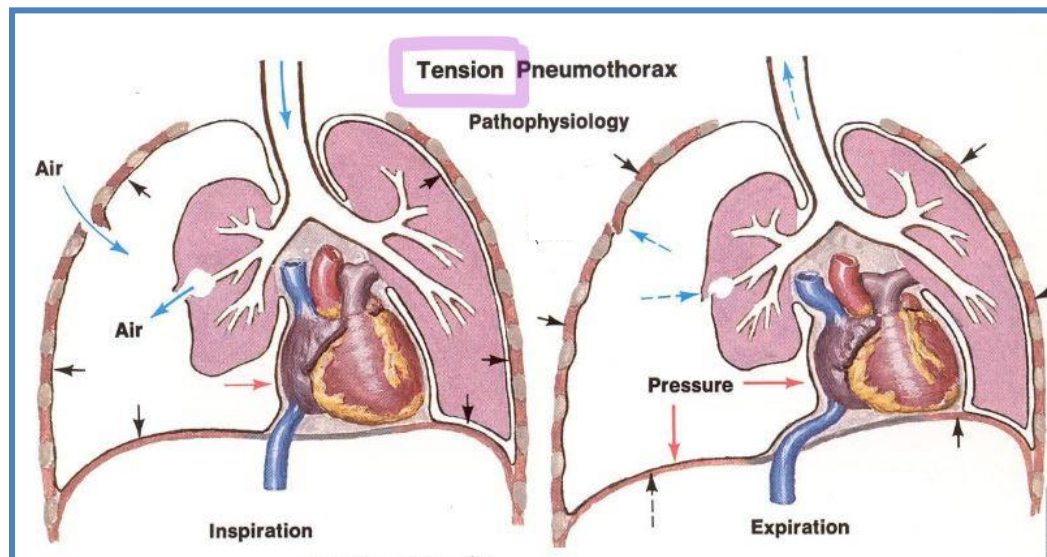
- **Bolest na hrudi**
- **Povrchové dýchání**
- Kašel
- **Dušnost**
- Únava
- Mohou být minimální

Objektivní nález

- Tachykardie
- Asymetrie dýchání a omezené dechové exkurze
- Stejnostranné oslabené dýchání
- Hypersonorní poklep

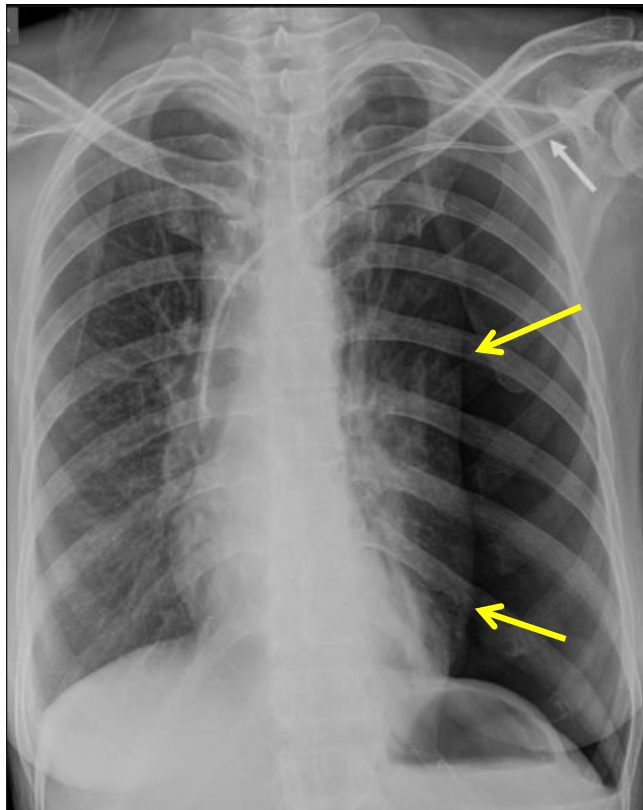
Tenzní PNO

Cyanóza, pocení, těžká tachypnoe, tachykardie, hypotenze, hyposaturace, zvýrazněná náplň krčních žil, Hornerův sy

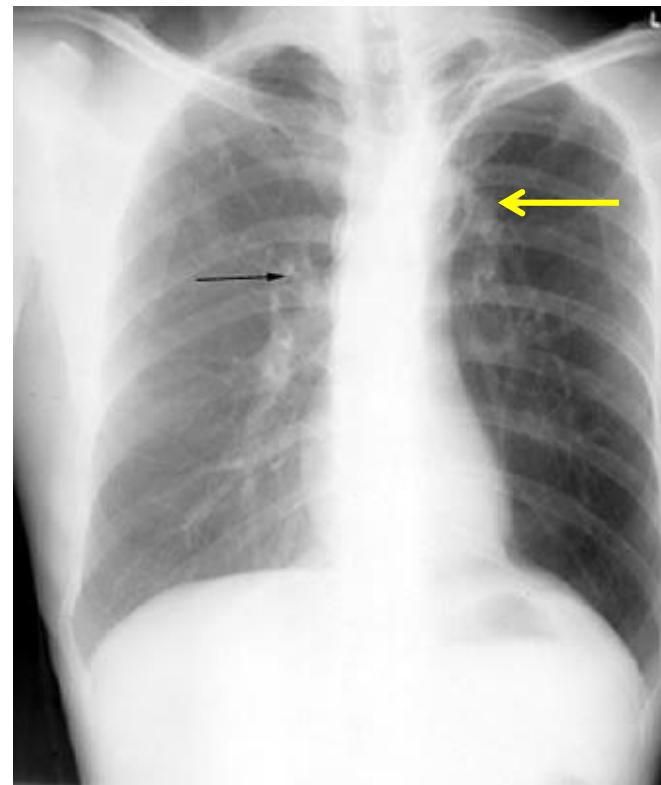

Diagnostika PNO

Rtg hrudníku ve stoje

Rtg hrudníku vleže

„Hyperlucentní plíce“

Diagnostika PNO

- **Sonografie** – nejsou data o použití u dětí
- **CT - indikace**
  - Detekce menšího PNO nezobrazeného na RTG
  - Sekundární spontánní PNO
  - Neresorbující se PNO
  - Recidivující PNO
  - Detekce bulózních změn po rozvinutí spont. PNO

Hodnocení velikosti PNO

Není k dispozici schéma výpočtu pro děti

Závažnost symptomů nemusí odpovídat velikosti PNO

Hodnocení u dětí:

Klinický stav + zobrazovací metody

Primární spontánní PNO

Rizikové faktory

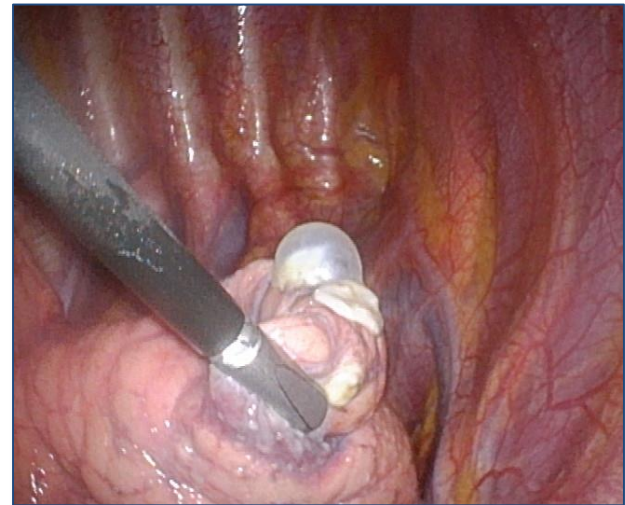
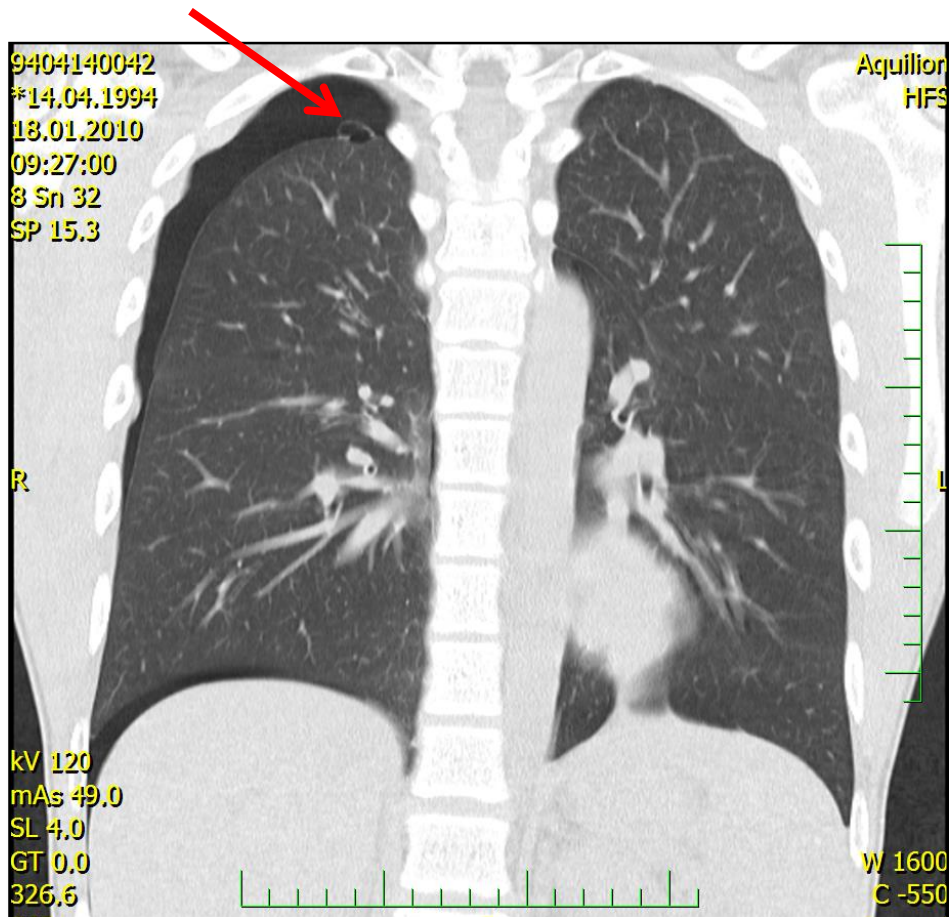
- Muži (6:1)
- Vysoký vzrůst
- BMI < 18,5
- Věk 13,3 - 16,5 roku
- Genetická predispozice

- Kouření (9-22x vyšší riziko u dospělých)
- Inhalace toxických látek

- Rychlé změny atmosférického tlaku
- Hlasitá hudba

Primární spontánní PNO

- V 90 % jsou přítomny buly v apexu plíce

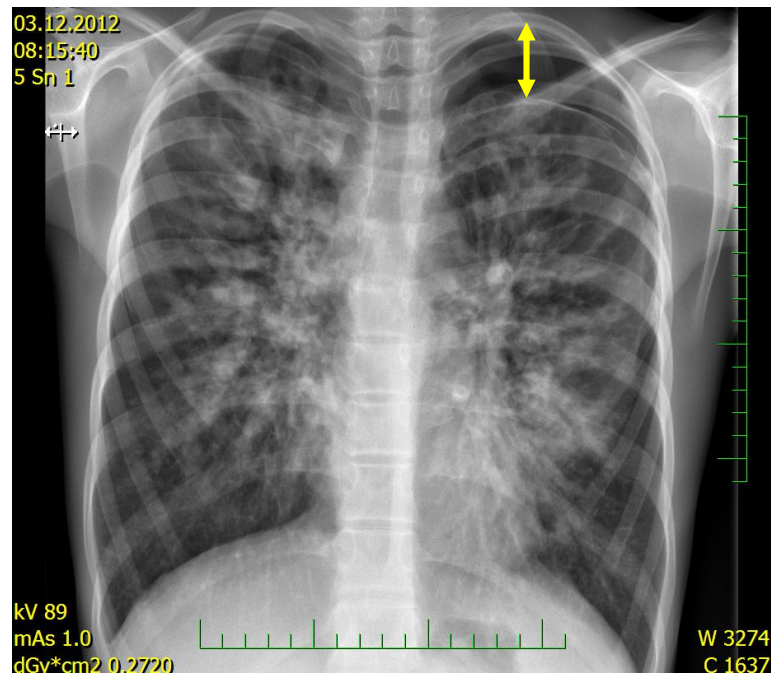
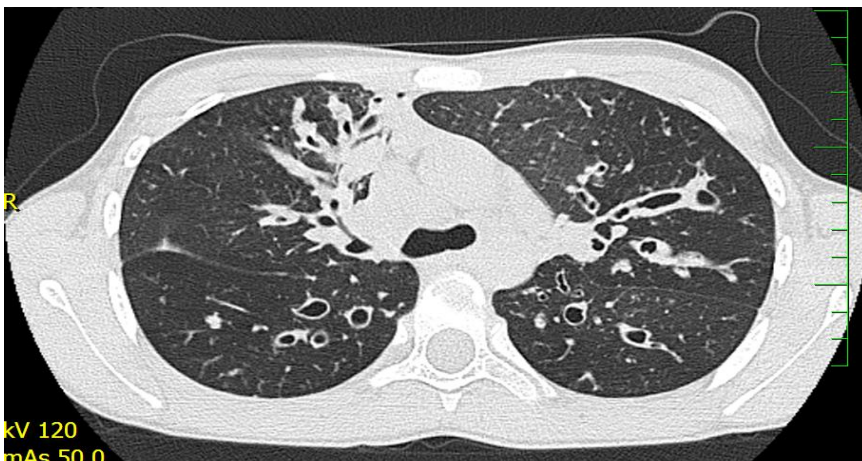
Sekundární spontánní PNO u dětí

Náhlé zhoršení klinického stavu Dušnost

- **Plicní onemocnění**
  - Astma
  - Cystická fibróza
  - Intersticiální plicní onemocnění
- **Infekce**
  - Nekrotizující pneumonie
- **Cizí těleso**
- **Tumory**
- **Kongenitální malformace**
  - Kongenitální cystická plicní malformace
  - Kongenitální lobární emfyzém
- **Systémové autoimunity**
- **Katameniální PNO**

Sekundární spontánní PNO u dětí

Cystická fibróza

Terapie

Akutní tenzní PNO

aspirace/drenáž (SOS: do druhého mezižebří postižené strany zavést několik jehel)

Konzervativní postup

- **100% kyslík maskou vysokým průtokem**
  - Reabsorpce na vzduchu 1,25 % / 24 hodin
  - Reabsorpce na kyslíku 4x rychlejší
- Kontrolní RTG za 3-6 hodin

Intervence (PNO > 25 %) :

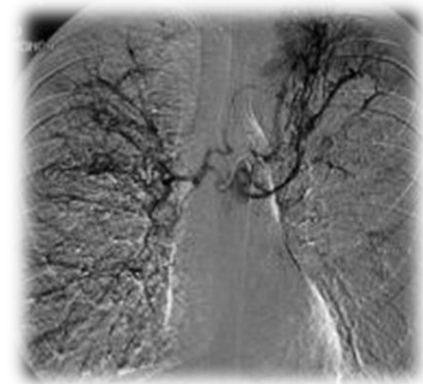
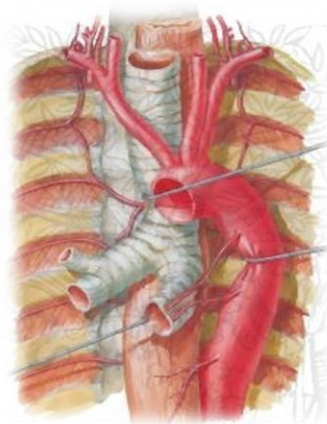
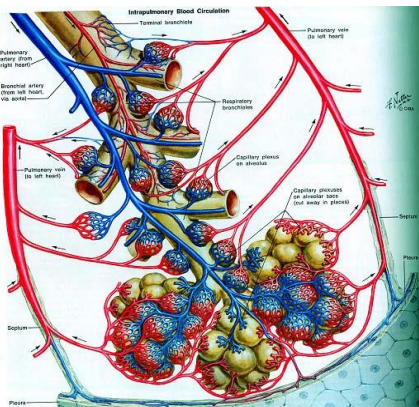
- (Jednorázová aspirace)
- **Zavedení hrudního drénu**
- **Thorakoskopická revize + pleurodéza**
- **Thorakoskopická resekce apexu plíce**
- Thorakotomie
- Resekce postiženého laloku u sekundárních PNO

Plicní krvácení

Průnik krve z plicních nebo bronchiálních cév či plicní mikrocirkulace do dýchacích cest nebo alveolů.

- Hemoptýza, hemoptoe
větší hemoptýza v 90 % z bronchiální cirkulace
- Difúzní alveolární krvácení
- (Idiopatická) plicní hemosideróza

Plicní krvácení

- 40 % infekce dolních cest dýchacích
  - Pneumonie
    - Bakterie (např. pneumokok)
    - Virus (např. RSV)
    - Plísně (např. aspergilóza)
    - Parazitární infekce (např. echinokok)
  - Plicní absces
  - Tracheobronchitis
  - Imunodeficiencie
- Trauma
  - Cizí těleso
  - Úrazy
- Bronchiektazie
  - CF
  - PCD
  - Non-CF
- Cévní anomálie
  - AV malformace
- Tumory

Plicní krvácení

- Projevy plicního krvácení
  - Příměs krve ve sputu
  - Vykašlávání krve
  - Obstrukce dýchacích cest
  - Respirační insuficience
  - Pokles TK, tachykardie, šokový stav

  - Normocytární anemie při akutním krvácení
  - Anemie s retikulocytózou při déle trvajících stavech
  - Variabilní nález na RTG plic

U menších dětí obvykle chybí viditelná hemoptýza i při významném krvácení.

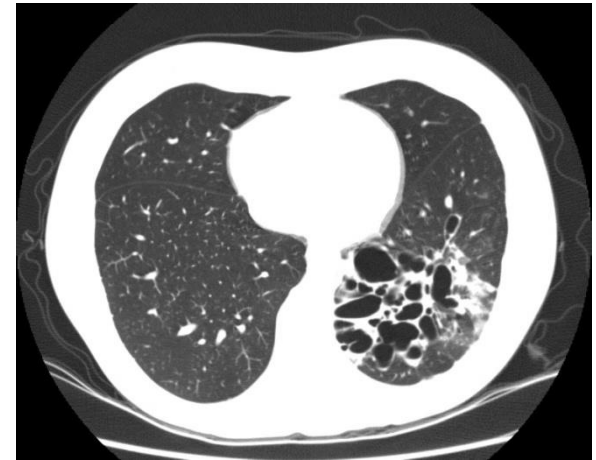
Plicní krvácení

- **Časté příčiny plicního krvácení**

- Aspirace cizího tělesa
- Infekce
  - Cystická fibróza
  - Non-CF bronchiektázie
  - Tuberkulóza

- **Pozor !**

- Zdroj z horních cest dýchacích
- Zdroj ze zažívacího traktu
- Sebepoškozování (Münchhausen sy./by proxy)

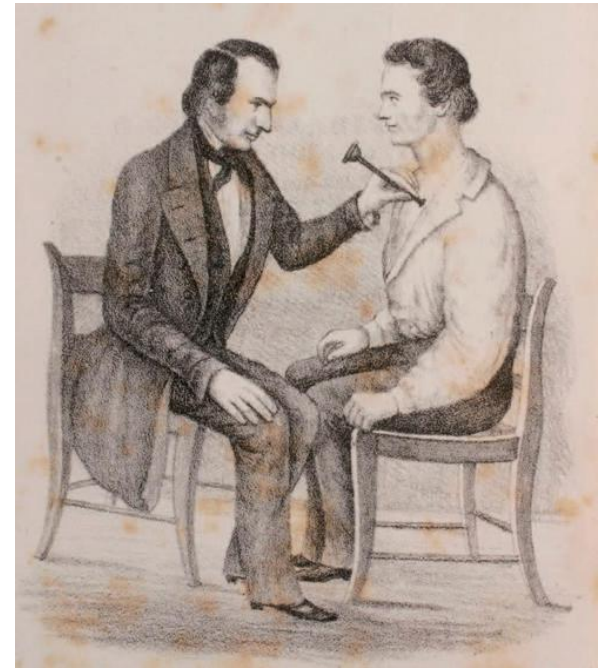

Závažnost plicního krvácení

- Respirační distress/insuficience
  - SaO₂
  - Krevní plyny
- Oběhová stabilita
  - TK, P
- Množství vykašlané krve
  - Závažná hemoptýza ≥ 8 ml krve/kg za 24 hodin
- RTG plic
  - Rozsah postižení
  - Lokalizované patologie

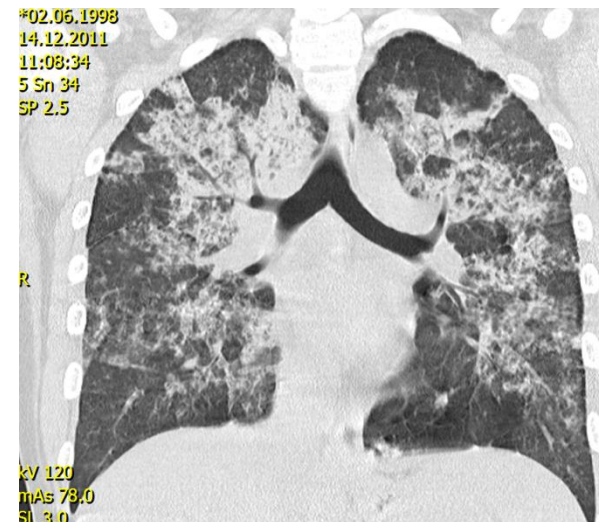
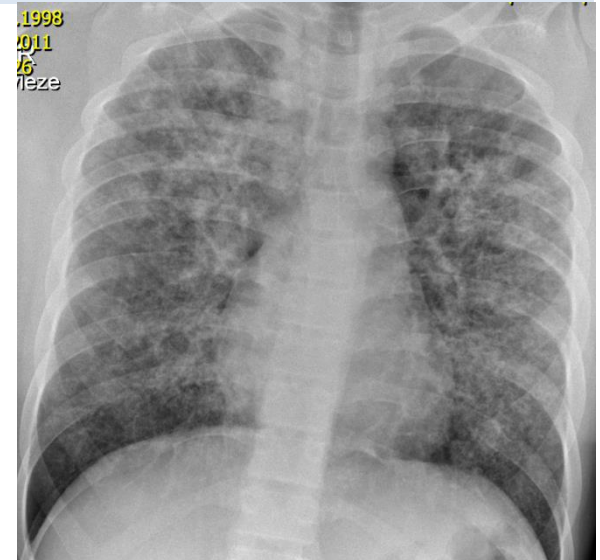
Hledání zdroje plicního krvácení

- Anamnéza
  - Časové souvislosti
  - Další příznaky
    - Zvracení, nauzea
    - Kašel, pocit zahlenění
    - Horečka
    - Aspirace
    - Dušnost
    - Úbytek na váze
    - Léky
    - Kontakt s infekcí
  - Základní onemocnění
    - CF
    - PCD
    - Systémové choroby
    - Vrozené vady
    - Růst, vývoj

Hledání zdroje plicního krvácení

- ORL vyšetření
- Analýza vykašlané krve
  - Barva
  - pH
  - Obsah
- Zobrazení
  - RTG plic
    - Nalezne stranu v 33 - 82 %
    - Nalezne příčinu v 35 %
  - CT
    - Nalezne stranu v 77 - 88 %
  - CT angio
  - Digitální subtrakční angiografie
- Bronchoskopie

Akutní péče o pacienta s hemoptýzou

Prioritou je kardiopulmonální stabilita

- Zajištění dýchacích cest u dyspnoických nebo hypoxických nemocných
  - Intubace s co možná největším průměrem ETK
  - Ochrana ventilující plíce
    - Poloha na krvácející straně
    - Blokáda endobronchiálním balónem nebo Fogartyho katetrem (24 - 48 hodin)
    - Selektivní intubace (event. double lumen ETK)
  - Stabilizace koagulační kaskády
  - Objemová resuscitace, transfúze

Další řešení pacienta s hemoptýzou

- Laser, elektrokauter
- Embolizace
  - Obvykle není finálním řešením (revaskularizace, rekanalizace)
- Chirurgické řešení
  - Akutní x elektivní

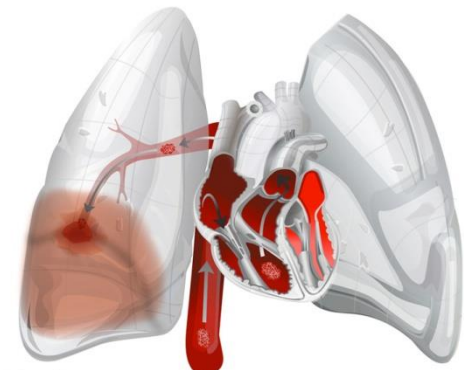

Plicní embolie (PE)

Embolizace různého materiálu do plicní cirkulace vedoucí k její stenotizaci až obstrukci s následným rozvojem kardiopulmonální dysfunkce

Embolizovaný materiál:

- **Tromboembolický** – v 85 % tromby femorální či ilické
- **Netromboembolický**
  - Tukový
  - Vzduch
  - Amniová tekutina
  - Septické tromby
  - Tumorové tromby

Rizikové skupiny

- Riziko
  - Chirurgické výkony, sádrová fixace
  - Respirační selhání, těžká pneumonie, plicní arteriální hypertenze
  - Městnavé srdeční selhání, nefrotický sy, nespecifické střevní záněty
  - Obezita
  - Hormonální antikoncepce
  - Hluboká žilní trombóza
- Vysoké riziko
  - F VIII nad 150 %, D dimer nad 500 ng/ml
  - 3 a více rizikových faktorů
  - APS, trombóza VC, okluzivní hluboká žilní trombóza

Klinické projevy

- Akutní klidová dušnost
- Hypoxémie (koreluje s rozsahem embolizace)
- Centrální cyanóza
- Hypotenze
- Kašel, event. s hemoptýzou
- Event. hyperkapnie
- Event. bolest na hrudi

Akutní masivní plicní embolie

hemodynamicky nestabilní

Akutní submasivní plicní embolie

hemodynamicky stabilní, ale
dysfunkce PK na echokardiografii +
pozitivní biomarkery (troponiny)

Akutní malá plicní embolie

Subakutní masivní plicní embolie

několik týdnů narůstající námahová dušnost

Diagnostika PE

- EKG:

Negativní T ve V1-V3

S1Q3 negativní T3

Blok pravého raménka Tawarova

P2,3 pulmonale

S1 S2 S3

Qr ve V1 a negativní T ve V2

Elevace ST ve svodu V1 >1 mV

- BNP – nespecifický

- Troponin a kreatinkináza – vyšší hodnota je spojena se zhoršenou funkcí pravé komory a vyšší mortalitou

- D-dimer > nespecifický

< 300 vylučuje dg PE

- UZ vyšetření žil DK a malé pánve

Diagnostika PE

Zobrazovací metody

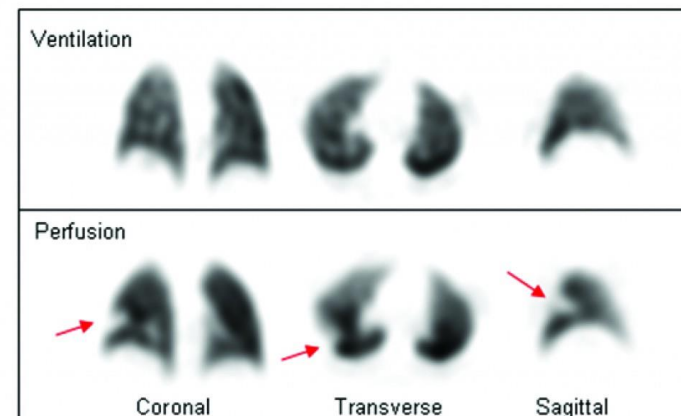
Rtg plic

Spirální CT angiografie

- + zobrazí i patologii plic
- nevyloučí embolizaci menších plicních tepen

Ventilačně-perfuzní scan

jeden nebo více segmentálních defektů klínovitého tvaru

Diagnostika PE

Zobrazovací metody

Rtg plic

Spirální CT angiografie

- + zobrazí i patologii plic
- nevyloučí embolizaci menších plicních tepen

Ventilačně-perfuzní scan

jeden nebo více segmentálních defektů klínovitého tvaru

Léčba

- **Oxygenoterapie**
- **Analgetika**
- **Ventilační podpora**
- **Medikamentózní terapie:**
  - **Heparin**

bolus 75 U/kg
infuze 20 U/kg/h (max. 30 U/kg/h)
Doporučená koncentrace: aXa 0,3-0,7 U/ml
  - **Fraxiparine, Clexane**

1M - 1R F 0,02 ml/kg/12h C 1,5 mg/kg/12h
1R - 6R F 0,015 ml/kg/12h C 1,375 mg/kg/12h
6R - 18R F 0,01 ml/kg/12h C 1,25 mg/kg/12h
Doporučená koncentrace 4 hodiny po 2. dávce: aXa 0,5-1 U/ml

Kontakt

Pro případné dotazy, nejasnosti a dotazy:

Tereza.Dousova@fnmotol.cz

petr.pohunek@LFMotol.cuni.cz